

Obsah

Předmluva	5
Obsah	7
ÚVODNÍ ČÁST	11
1. Snahy o atlas českých nářečí	11
1.1. A. V. Šembera, F. Bartoš, V. J. Dušek 1.2. A. Frinta, B. Havránek 1.3. Dotazníkové ankety ÚJČ, J. Bělič 1.4. Práce směřující k vytvoření ČJA	
2. Výzkum nářečí pro Český jazykový atlas	13
2.1. Cíl a zaměření atlasu	13
2.1.1. Synchronní obraz 2.1.2. Diachronní pohled 2.1.3. Vývojové tendence 2.1.4. Konfrontace tří jazykových vrstev	
2.2. Výzkumný program	14
2.2.1. Sestavení výzkumného programu 2.2.21. Inventář diferenčních jevů 2.2.22. Výběr konkrétních položek 2.2.3. Dotazník pro výzkum českých nářečí 2.2.4. Širší a užší verze výzkumného programu 2.2.5. Modifikace dotazníku pro výzkum ve městech	
2.3. Síť zkoumaných lokalit	17
2.3.1. Síť venkovských obcí 2.3.2. Síť měst	
2.4. Výzkum v terénu	18
2.4.1. Výzkum v síti venkovských obcí 2.4.2. Výzkum v síti měst 2.4.21. Výzkum u staré městské generace 2.4.22. Výzkum u mladé městské generace 2.4.23. Výzkum u mladé generace v pohraničních městech 2.4.3. Shro- mážděný materiál k zpracování	
3. Kartografické zpracování materiálu	23
3.1. Zobrazovací prostředky	23
3.2. Pracovní kartografování	23
3.2.1. Nápisové mapy 3.2.2. Značkové mapy	
3.3. Syntetizující mapy	24
3.3.1. Syntetizující způsob zobrazení 3.3.2. Konečné stadium zpracování	
4. Lexikální část atlasu	26
4.0. Jazykovězeměpisná diferenciacie nářeční slovní zásoby	26
4.1. Výběr lexikálních položek	26
4.1.1. Charakteristika výběru lexikálních položek pro výzkum 4.1.2. Výběr položek pro vydávaný soubor map	
4.2. Uspořádání lexikální části atlasu	27
4.2.1. Formy jazykových map 4.2.2. Uspořádání mapovaných položek	
4.3.1. Charakter vybraných hesel	27
4.3.2. Sledovaný význam a určování ekvivalence	27
4.3.21. Vymezení sledovaného významu 4.3.22. Určování ekvivalence nářečních výrazů pro předměty hmotné kultu- ry 4.3.23. pro výrazy expresivní 4.3.24. u přejatých slov 4.3.25. podle zeměpisné vyhraněnosti výrazů	
4.3.3. Vztah k slovní zásobě spisovné a nivelizační tendence	28
4.4.1. Charakter jazykovězeměpisných rozdílů	29
4.4.2. Specifičnost lexikálních hranic	29
5. Komentáře	31
5.0. Celkové zaměření a záhlaví	31
5.1. Soupis zachycených podob	31
5.2. Vymezení sledovaného významu a výsledky výzkumu	32
5.3. Jazykovězeměpisná situace	33
5.4. Charakteristika mapovaných výrazů	33
5.5. Doklady ze zahraničních obcí	34
5.6. Odkazy na jazykové atlasy	35
5.7. Doplnění sémanticky blízkou a kartograficky neřešenou položkou	35

6.	Grafická stránka jazykových map				36
6.1.	Repertoár grafických prostredků				36
	6.1.1. Izoglosy 6.1.2. Nápisy 6.1.3. Šrafovaní 6.1.4.1. Značky 6.1.4.2. Repertoár značek				
6.2.	Významová stránka grafických prostredků				37
	6.2.1. Izoglosy 6.2.2. Nápisy 6.2.3. Šrafovaní 6.2.4. Značky				
6.3.	Optimální grafické ztvárnění				38
6.4.	Legenda				38
7.	Seznamy zkoumaných obcí a explorátorů				39
7.1.	Venkovské lokality				39
	I. Podkladová mapa sítě zkoumaných bodů			s. 41	
	II. Pomocná orientační mapa			s. 43	
7.2.	Městské lokality				44
7.3.	Nemapované zahraniční lokality				45
7.4.	Abecední seznam venkovských, městských a zahraničních lokalit				45
7.5.	Seznam explorátorů				48
8.	Pravidelné regionální obměny				49
8.1.	Seznam vokalických a konsonantických jevů				50
8.2.	Abecední seznam podtržených hlásek				51
8.3.	Soupis izoglos na mapách				52
	PRO mapa A			s. 53	
	PRO mapa B			s. 55	
	PRO mapa C			s. 57	
	PRO mapa D			s. 59	
	PRO mapa E a F			s. 61	
KOMENTÁŘE A MAPY					63
	Vysvětlivky k jazykovým mapám			s. 65	
1	chlapec — mapa s. 67	66	38	tahat za vlasy — mapa s. 127	126
2	děvče — mapa s. 69	68	39	prostovlasý — mapa s. 129	128
3	muž — mapa s. 71	70	40	šedivý — mapa s. 131	130
4	žena — mapa s. 71	72	41	mračit se — mapa s. 131	132
5A	tatínek — mapa s. 73	72	42	vráska — mapa s. 135	133
5B	maminka — mapa s. 75	72	43	dívat se — mapa s. 137	134
6	dědeček — mapa s. 77	76	44	nahlížet — mapa s. 137	134
7	babička — mapa s. 79	78	45	šilhavý — mapa s. 139	136
8	vrstevník — mapa s. 81	80	46/222.7	slyšet — mapa s. 403	140
9	milý, milá subst. — mapa s. 83	82	47	dáseň — mapa s. 141	140
10	hezká — mapa s. 83	84	48	viklá se — mapa s. 143	142
11/221.4	dopis — mapa s. 403	85	49	týl — mapa s. 145	144
12/222.3	vdávat se — mapa s. 403	86	50/220.3	břicho — mapa s. 401	146
13	svatba — mapa s. 87	86	51	velikánský — mapa s. 147	146
14	svatební obřad — mapa s. 89	88	52	záda — mapa s. 147	148
15	družička — mapa s. 89	90	53/220.1	prst — mapa s. 401	149
16	svobodná matka — mapa s. 91	90	54	nehet — mapa s. 151	149
17	pородní bába — mapa s. 91	92	55	malíček — mapa s. 153	150
18	kmotr — mapa s. 95	93	56	nárt — mapa s. 153	150
19	kmotra — mapa s. 97	94	57	kotník — mapa s. 155	152
20	líbat se — mapa s. 97	96	58	kulhat — mapa s. 155	154
21	dvojčata — mapa s. 99	98	59	hůl — mapa s. 157	156
22	dítě — mapa s. 101	100	60/222.6	počkej — mapa s. 403	158
23	malinký — mapa s. 101	100	61	pospíchat — mapa s. 159	158
24	slaboučkový — mapa s. 103	102	62	rychle — mapa s. 161	160
25/222.4	chovat (dítě) — mapa s. 403	104	63	zkazit — mapa s. 163	162
26	šidítka — mapa s. 105	104	64	překážet — mapa s. 163	164
27	chrasťátko — mapa s. 107	106	65	neporaz — mapa s. 165	164
28/220.9	panenka — mapa s. 401	109	66	klopýtnout — mapa s. 167	166
29/220.4	hrát si — mapa s. 401	110	67	uhodit se — mapa s. 169	168
30	dělat žabky — mapa s. 111	110	68	boule — mapa s. 173	171
31	sedět na bobku — mapa s. 115	113	69	hnis — mapa s. 173	172
32	míč — mapa s. 117	114	70	vřed — mapa s. 175	174
33	koulovat se — mapa s. 119	116	71	spalničky — mapa s. 177	174
34	klouzat se — mapa s. 121	118	72	hubnout — mapa s. 179	176
35	klouzačka — mapa s. 121	120	73	hubený — mapa s. 181	178
36	pěšinka (ve vlasech) — mapa s. 123	122	74	kloudný — mapa s. 181	178
37	cop — mapa s. 125	124	75	líný — mapa s. 183	180

76	bázlivý — <i>mapa s. 185</i>	182	142	drobenka — <i>mapa s. 279</i>	278
77	lhát — <i>mapa s. 185</i>	184	143	nádobí — <i>mapa s. 283</i>	281
78	kalhoty — <i>mapa s. 187</i>	186	144	mýt — <i>mapa s. 283</i>	281
79	na klíčku — <i>mapa s. 187</i>	188	145	poklička — <i>mapa s. 285</i>	282
80/221.9	uzel — <i>mapa s. 403</i>	189	146	konvička na mléko — <i>mapa s. 287</i>	284
81/220.8	tkanička — <i>mapa s. 401</i>	189	147	sběračka — <i>mapa s. 289</i>	286
82	spodky — <i>mapa s. 191</i>	190	148	lžice — <i>mapa s. 291</i>	288
83	šle — <i>mapa s. 193</i>	192	149	varečka — <i>mapa s. 293</i>	290
84	záplata — <i>mapa s. 195</i>	194	150	kvedlačka — <i>mapa s. 295</i>	292
85	nůžky — <i>mapa s. 195</i>	196	151	struhadlo — <i>mapa s. 297</i>	294
86	navléci — <i>mapa s. 197</i>	196	152	květináč — <i>mapa s. 299</i>	296
87	obuv — <i>mapa s. 197</i>	198	153/221.2	truhlář — <i>mapa s. 403</i>	300
88	bota — <i>mapa s. 201</i>	199	154	židle — <i>mapa s. 301</i>	300
89	střevíc — <i>mapa s. 201</i>	200	155	opěradlo — <i>mapa s. 303</i>	302
90/221.7	podpatek — <i>mapa s. 403</i>	200	156	stolička — <i>mapa s. 305</i>	304
91	vzbudit — <i>mapa s. 203</i>	202	157	sundat — <i>mapa s. 305</i>	306
92	pomalu — <i>mapa s. 203</i>	202	158	věšák — <i>mapa s. 307</i>	308
93/220.6	hladový — <i>mapa s. 401</i>	204	159	postel — <i>mapa s. 309</i>	310
94/220.2	snídaně — <i>mapa s. 401</i>	204	160	prostěradlo — <i>mapa s. 311</i>	312
95	přesnídávka — <i>mapa s. 207</i>	205	161	peřina — <i>mapa s. 313</i>	314
96	nudle — <i>mapa s. 209</i>	206	162	polštář — <i>mapa s. 315</i>	314
97	čočka — <i>mapa s. 209</i>	206	163	sypek — <i>mapa s. 319</i>	317
98	jíška — <i>mapa s. 211</i>	208	164	vejít se — <i>mapa s. 319</i>	317
99/220.7	omáčka — <i>mapa s. 401</i>	210	165	necky — <i>mapa s. 321</i>	318
100	knedlík — <i>mapa s. 213</i>	210	166/222.5	prát — <i>mapa s. 403</i>	320
101	kyselé zelí — <i>mapa s. 215</i>	212	167	ždímat — <i>mapa s. 323</i>	320
102	okurka — <i>mapa s. 215</i>	214	168	hadr — <i>mapa s. 323</i>	322
103	skořápka (vaječná) — <i>mapa s. 217</i>	214	169	věšet — <i>mapa s. 325</i>	324
104	žloutek — <i>mapa s. 217</i>	216	170	bidýlko nad kamny — <i>mapa s. 327</i>	324
105	míchaná vejce — <i>mapa s. 219</i>	218	171	lavice — <i>mapa s. 329</i>	326
106	škraloup — <i>mapa s. 221</i>	220	172	bubínek (kamínka) — <i>mapa s. 329</i>	328
107	kyselé mléko — <i>mapa s. 223</i>	222	173	pec — <i>mapa s. 331</i>	330
108	syrovátka — <i>mapa s. 225</i>	224	174	hřeblo — <i>mapa s. 333</i>	332
109	podmáslí — <i>mapa s. 225</i>	226	175	zvýšená část kamen — <i>mapa s. 335</i>	334
110	sýr — tvaroh — <i>mapa s. 227</i>	226	176	díly plotny — <i>mapa s. 337</i>	336
111	syrečky — <i>mapa s. 231</i>	229	177	kouř — <i>mapa s. 339</i>	338
112	máslo — <i>mapa s. 231</i>	230	178	komínk — <i>mapa s. 341</i>	340
113	stloukat máslo — <i>mapa s. 233</i>	232	179	kosinka — <i>mapa s. 343</i>	340
114	máselnice — <i>mapa s. 235</i>	232	180	koště — <i>mapa s. 343</i>	342
115	tlukadlo — <i>mapa s. 237</i>	234	181	rozvítit — <i>mapa s. 345</i>	342
116/221.6	řezník — <i>mapa s. 403</i>	236	182	louč — <i>mapa s. 347</i>	344
117	zabíjet — <i>mapa s. 239</i>	238	183	petrolej — <i>mapa s. 349</i>	346
118	ovar — <i>mapa s. 239</i>	238	184	vesnice — <i>mapa s. 351</i>	350
119	vepřové maso — <i>mapa s. 243</i>	241	185	bydlet — <i>mapa s. 351</i>	350
120	libové maso — <i>mapa s. 243</i>	241	186	světnice — <i>mapa s. 353</i>	352
121	ledviny — <i>mapa s. 245</i>	242	187	strop — <i>mapa s. 355</i>	354
122	škvarek — <i>mapa s. 245</i>	244	188	dřevěná podlaha — <i>mapa s. 357</i>	354
123	škvařit — <i>mapa s. 247</i>	244	189	šlapat — <i>mapa s. 359</i>	356
124	slánka — <i>mapa s. 249</i>	246	190/221.3	prkno — <i>mapa s. 403</i>	358
125	slanina — <i>mapa s. 249</i>	248	191	siň — <i>mapa s. 361</i>	360
126	měchuřina — <i>mapa s. 251</i>	248	192	zamknout — <i>mapa s. 361</i>	360
127	truhla na mouku — <i>mapa s. 253</i>	250	193/220.5	visací zámek — <i>mapa s. 401</i>	362
128	sítko (na mouku) — <i>mapa s. 255</i>	254	194/222.1	koupelna — <i>mapa s. 403</i>	362
129	ošatka — <i>mapa s. 257</i>	256	195/222.2	vykoupat se — <i>mapa s. 403</i>	362
130	kynout — <i>mapa s. 259</i>	256	196	půda — <i>mapa s. 365</i>	363
131	nečíčky — <i>mapa s. 261</i>	258	197	sklep — <i>mapa s. 367</i>	364
132	bochník chleba — <i>mapa s. 261</i>	260	198	obruč — <i>mapa s. 367</i>	364
133	podlouhý chléb — <i>mapa s. 263</i>	262	199/221.1	sud — <i>mapa s. 403</i>	366
134	brousek (u chleba) — <i>mapa s. 265</i>	264	200	dužina — <i>mapa s. 369</i>	366
135	skrojek chleba — <i>mapa s. 267</i>	266	201	nevypalovaná cihla — <i>mapa s. 371</i>	370
136	patka chleba — <i>mapa s. 269</i>	268	202	omítat — <i>mapa s. 373</i>	372
137	houska — <i>mapa s. 271</i>	270	203/221.8	bílít — <i>mapa s. 403</i>	374
138	drobty — <i>mapa s. 273</i>	272	204	krokev — <i>mapa s. 377</i>	375
139	hrníček — <i>mapa s. 275</i>	274	205	stejný — <i>mapa s. 377</i>	375
140	povidla — <i>mapa s. 275</i>	274	206/221.5	lať — <i>mapa s. 403</i>	376
141	umlít — <i>mapa s. 277</i>	276	207	střešní taška — <i>mapa s. 379</i>	376

208	okap — <i>mapa s. 379</i>	378	217	studna — <i>mapa s. 397</i>	394
209	okapový žlab — <i>mapa s. 381</i>	380	218	rez — <i>mapa s. 397</i>	396
210	hřeben střechy — <i>mapa s. 383</i>	382	219	čistit studnu — <i>mapa s. 399</i>	396
211	zápraží — <i>mapa s. 385</i>	384			
212	dřevník — <i>mapa s. 387</i>	386	Svodné mapy		400
213	špalek — <i>mapa s. 391</i>	389		220 <i>svodná mapa</i>	s. 401
214	suk — <i>mapa s. 391</i>	389		221 <i>svodná mapa</i>	s. 403
215	štípat — <i>mapa s. 393</i>	390		222 <i>svodná mapa</i>	s. 403
216	třísky — <i>mapa s. 395</i>	392			
Zkratky					405
Značky a symboly					407
Značky autorů a exploračtorů					408
Literatura					409
Slovníky					410
Atlasy					410
Zusammenfassung					411
Rejstřík					415
Abecední soupis hesel					415
Abecední soupis podob					416